

tweeëntwintigste zondag door het jaar C

28 augustus 2016

De Sabbat is een heilige dag. Een dag die bedoeld is om te heiligen en te eerbiedigen. Een dag waarop de tijd – meer dan op andere dagen – is gewijd aan de Eeuwige, die was vóór de aanvang van de tijden. Waarop je ook als mensen elkaar ook op een andere manier dan anders nabij kunt zijn. Zie, deze dag scheidt de Heer; laat ons hem vieren met vreugde, zingen de psalmen.

Wie een weinig moeite neemt om te speuren in de Schrift, ontdekt dat de Sabbat evenzeer een dag is waarop mensen geheiligd en geëerbiedigd worden. Het evangelie verhaalt meer dan eens over mensen die gebroken zijn in hun bloei, of die leven in de marge van de gemeenschap. Die ziek zijn, of die elke dag de last torsen van een slechte naam of een begane misstap in het verleden. Op Sabbat maakt Jezus mensen heel. Want de Sabbat is gemaakt voor de mens. Dat scheidt diepe vreugde voor allen die ervoor openstaan. En juist zó wordt de naam van God geheiligd en hooggehouden.

Op zo'n Sabbat nu volgen we Jezus ook vandaag, terwijl Hij het huis binnengaat van een van de voornaamste Farizeeën. Jezus begaf zich nogal eens onder tollenaars en zondaars, weten we uit andere verhalen. Niet de gezonden hebben immers een geneesheer nodig, maar de zieken. Vandaag echter zit Hij in de kring van de plichtsgetrouwen, ook al wordt Hij daarbij voortdurend in het oog gehouden. Alleen al om die reden kunnen we zeggen dat er nog veel valt te helen en te heiligen. Je kunt wel anderen in het oog houden, zelfs voortdurend, maar wie ben je zelf? Door wie of wat wordt je gedrag bepaald?

Daarom verlegt het evangelie een keer de focus van de armen en zieken, de tollenaars en de zondaars, naar de Farizeeën. En we kijken als het ware over de schouder van de evangelist mee, die het verhaal situeert rondom een maaltijd. Teken van gemeenschap. Teken van intimiteit en samen delen. Je kunt je voorstellen dat het een grote en gewichtige maaltijd is, zoals het verhaal vertelt. Er komen vele genodigden, allen uit de betere kringen. Blijkbaar is er geen vooraf bepaalde tafelschikking; maar zijn er vrije plaatsen voor iedereen. Ruimte is er zeker genoeg. En ieder meent recht te hebben op een wat betere plaats.

Maar die rechten kunnen niet anders zijn dan vermeende rechten. Want niemand heeft de ene gast hoger aangeslagen dan de ander. Ze maken als het ware zichzelf belangrijker dan ze zijn. Ze hebben de gastheer niet nodig om gewaardeerd te worden; dat maken ze zelf wel uit. Ze zijn met een gruwelijke vanzelfsprekendheid belust op de voornaamste plaatsen; je laat je immers toch niks gezeggen? En Jezus, die dat vanaf een afstand eens rustig gadeslaat, maakt het hun duidelijk, en dit niet zonder humor. Stel nou, zegt Hij, dat er iemand binnenkomt die veel belangrijker is dan jij, die in ieder geval een prominente plaats moet hebben. En stel nou dat dat precies de plaats is die jij net hebt opgeëist. Je zou je toch zeker kapot schamen? Je kunt beter met passende bescheidenheid de zaal binnentreden; misschien kom je dan toch hogerop, wie weet waar je nog terecht komt en naast wie je mag zitten, en met wie je gewichtige gesprekken mag voeren. Maar begin toch maar onderaan, dat is altijd goed. En om het nog eens kort en bondig samen te vatten voegt Hij eraan toe: ‘Want al wie zichzelf verheft zal vernederd, en wie zichzelf vernedert zal verheven worden’. Zo worden op deze Sabbat de gasten op hun plaats gezet, en hopelijk tot zegen van velen. Zo worden mensen nieuw en aangeraakt tot wat waarlijk leven geeft.

Maar niet alleen de gasten worden vandaag aangesproken. Want Jezus heeft ook nog een boodschap voor de gastheer. De mensen die hij heeft genodigd, zijn allemaal uit de betere kringen. Ongetwijfeld wordt de gastheer op zijn beurt ook door hén uitgenodigd, bij gelegenheid. Voor wat, hoort wat. Toch? Jezus daagt hem als het ware uit om nu ook eens mensen op het eten te vragen die niets ervoor kunnen teruggeven. Die arm zijn, gebrekkig, kreupel of blind. Allen die niet in tel zijn. En die je ook niets zullen terugbetalen; ze kunnen immers met geen mogelijkheid aan die verwachting voldoen.

Dat is toch wel een grote uitdaging. Het zal die gastheer ook wel behoorlijk in verlegenheid hebben gebracht. En we weten het: Jezus heeft het niet alleen tegen die ene gastheer van toen. Zijn we niet allemaal weleens gastheer- of vrouw? Het roept de vraag op: voor wie sta ik open? Voor wie gá ik open? Wie is er welkom in mijn leven?

U herinnert zich nog wel, dat ik enkele jaren geleden, in 2012, een reis mocht maken naar Oeganda. Dat was een leerzame reis, ook wat gastvrijheid betreft. Het

klooster van de benedictijnen waar we logeerden, heette ons heel welkom. Maar ik kreeg ook een aardige les toen ik op een middag een rondwandeling maakte rondom het klooster. Daar bevonden zich diverse echte Afrikaanse hutten, die ik alleen maar kende van foto's en spannende films. Maar ze bleken ook echt te bestaan. Bij een van die hutten was een man buiten aan het werk. Hij vroeg wie ik was en wat ik kwam doen, en vervolgens moest ik ook zijn hut van binnen bekijken. Ik wist niet of ik dat nu moest doen of niet, maar mijn nieuwsgierigheid won het van mijn aarzeling, en zo kwam het, dat ik mocht zien waar hij woonde en vooral: hóe hij er woonde. Want hoewel de hutjes me precies voldoende leken voor één persoon, bleek hij ook nog zijn vrouw en acht kinderen te kunnen herbergen; die zaten allemaal al in het gelid te wachten op de bijzondere blanke man die daar binnenkwam. En of dat nog niet genoeg was: ik kreeg de beste plaats, op de bank, terwijl de meeste anderen op de grond zaten. Ik kreeg eten en drinken (maar vraagt u me alstublieft niet wat het precies was). En terwijl de gastheer me onderhield, luisterden moeder en kinderen aandachtig en glimlachten beleefd.

Hun ontvangst zette me wel aan het denken, moet ik zeggen. Het heeft me echt verstedd doen staan hoe je met heel weinig toch met een zekere blijmoedigheid door het leven kunt gaan, terwijl je anderen steeds hoger acht dan jezelf. Ik vond het een soort van levend evangelische getuigenis.

Voor ons is het vandaag ook een heilige dag. Waarop mensen aan het licht komen, anders dan anders. Waarop wijzelf ons leven in nieuw licht mogen zien. En misschien ook nieuwe wegen inslaan. Ons wordt vandaag, en elke heilige dag opnieuw, de kans geboden geheiligd en geheeld te worden, en om anderen in die heiliging te doen delen. Door ze te eerbiedigen, hoog te achten, een plaats te geven. Het leven vraagt erom gedeeld te worden.

Natuurlijk is het niet te bedoeling te delen vanuit de hoogte: 'Kijk mij eens ruimhartig zijn en goedgeefs! En zie eens hoe bescheiden ik ben!' Want dan doe je uiterlijk wel wat van je verwacht mag worden, maar ben je van binnen nog hetzelfde. Echte verandering ten leven gebeurt van binnenuit, vanuit het hart. Wie denk je wel dat je bent, wie ben je dat je wordt geweten en gekend? Daarop worden we vandaag aangesproken.

Het is vandaag voor ons een heilige dag. En steeds wanneer we een ander mogen ontmoeten in alle eenvoud en kwetsbaarheid, zijn we genaderd tot heilige grond: de stad van de levende God. Dat geheim wordt ons geschonken, zomaar, soms ineens onverwachts, en altijd om niet.

In plaats van zelf naar onze plaatsen te grijpen, in plaats van zelf te kiezen met wie we delen en met wie vooral niet, laten we ons in het hart kijken en genezen en helen door Jezus, die alle dagen van ons leven onze gast én gastheer is. Die ons onze plaats zal wijzen, wanneer we straks bij Hem aan tafel gaan, en die ons op onze weg, waarop wij worden gezonden straks, mensen zal toevertrouwen die ons meer en meer mens maken. Opdat er leven en liefde worden gevonden in deze wereld. Opdat zijn naam geheiligd en gezegend zij.